

Eğitimde Rehberlik Hizmetlerinin Önemi

İnsan doğumundan ölümüne kadar fiziksel ve toplumsal çevresi ile etkileşim halindedir ve bu etkileşim süreci boyunca her an çevrenin istek ve beklentilerine uygun davranışlar geliştirir. Bireyde meydana gelen davranış değişikliklerinin bir kısmı rastlantılarla ve kendiliğinden gerçekleşir. Bir kısmı ise yetişkinler tarafından planlı ve kasıtlı olarak gerçekleştirilir. Bireyde toplumca istenen davranışları geliştirme sürecine "eğitim" adı verilmektedir. Örgün eğitim bu davranış geliştirme işlemine planlı bir biçimde gerçekleştirme sürecidir. Eğitimin amacı, genel anlamda bireyin özünü gerçekleştirmesine ve topluma yararlı olmasına yardımcı olmaktır.

Ancak, toplumsal değişme hızının gittikçe artması üzerine, bireylerin bilgi ve var olan duruma uyum gösteren kimseler olarak değil, hızla değişen ve karmaşık hale gelen toplumda ortaya çıkmakta olan sorunlarla baş edebilecek ve durmadan değişen çevresine uyum gösterebilecek kimseler olarak yetiştirilmeleri gereği daha çok hissedilmektedir. Fiziksel ve toplumsal yaşamla ilgili olgulardan kaynaklanan sorunların ve bunlara bulunmuş çözüm yollarının tanıtılması ve karşılaşılabilecek yeni sorunlara çözüm bulabilme becerilerinin geliştirilmesi, okullarda çeşitli ders konularının amacını oluşturmaktadır. Bir kimsenin kendi yaşamında karşılaştığı kişisel sorunların çözümünde rehberlik hizmetleri önemli bir yol oynar. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bireye, kişisel sorunların çözümü için gerekli olan olgusal bilgileri sağlayan, kişisel isteklerini ve imkanlarını, çeşitli özelliklerini tanımasına yardımcı olan ve bu bilgilerden yararlanarak özünü gerçekleştirmesine yardımcı olan bir hizmet alanıdır.

Rehberliğin bireyde gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlar şu şekilde özetlenebilir:

- 1. Bireyin kendini tanıması**
- 2. Çevrede kendisine açık olan fırsatları öğrenmesi**
- 3. Gizil güçlerini geliştirmesi**
- 4. Çevresine uyum yapması**

Bireyin kendini tanıması demek, beden ve zihin yeteneklerini, hoşlanmadığı faaliyetleri, psikolojik ihtiyaçlarını, gelecekte neler beklediğini, tutum ve değerlerini bilmesi demektir. Rehberliğin birinci işlevi de bireyin kendini tanımasına yardımcı olmaktır.

Rehberliğin ikinci amacı da öğrenciye, çevresindeki fırsatları tanıtmaktır. Bunlar öğrencilerin yetenek ve ilgilerine uygun okullar, programlar ve meslekler hakkında aydınlatma, görgü ve disiplin kuralları hakkında açıklamalar gibi faaliyetlerdir.

Rehberliğin en önemli işlevi bireyin kendisi ve çevresi hakkında edindiği bilgileri özümsemesine doğru, sağlıklı tercihler yapabilen kişi olmasına yardımcı olmaktır.

Rehberliğin diğer bir işlevi de psikolojik danışma işlevidir. Ancak bu başlı başına bir uzmanlık alanıdır. Rehberlik ve psikolojik danışma, bireyin kişisel sorunlarının çözümü için gerekli olan duygusal bilgileri sağlayan, kişinin isteklerini ve imkanların çeşitli özelliklerini tanımasına yardımcı olan ve nihayet bu bilgilerden yararlanarak özünü gerçekleştirmesine yardım eden bir hizmet alanıdır.

Rehberlik hizmetlerinde özellikle, bireylerin "karar verme" sorunlarına yardımcı olunmaya çalışılır. İnsan hayatı boyunca pek çok konuda karar verir. Bu kararlardan bir kısmı hayati öneme sahip olup, ömür boyu bütün hayatını etkileyebilir. Böyle dönemlerde insan kaygı ve bunalım yaşayabilir. Yalnız olgusal bilgiye değil, psikolojik desteğe de ihtiyaç duyabilir. Rehberlik ve psikolojik danışma bireylere bu desteği sağlamaya çalışır.

Rehberliğin İlkeleri

- Her birey seçme özgürlüğüne sahiptir
- İnsan saygıya değer bir varlıktır
- Rehberlik hizmetlerinden yararlanmada zorlama yoktur
- Rehberlik hizmeti öğrenciyi merkeze alan bir eğitim sistemi öngörür
- Rehberlik hizmetlerinde tüm ilgililerin katılımı, desteği ve işbirliği gereklidir

Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik danışma hizmetlerini gerekli kılan nedenler:

- 1- Çağımızdaki hızlı gelişmeler toplum içinde ve toplumlar arasında etkileşimi yoğunlaştırmış, insanlar birbirinden farklı değer ve anlayışlarla karşı karşıya kalmış, bireylerin kendi gelişimlerine ve gereksinimlerine en uygun durumları ve olanakları tanımaları zorlaşmıştır.
- 2- Bütün çağdaş toplumlarda olduğu gibi bireylerin seçebileceği iş ve meslekler çok artmış, bireylerin kendilerine en uygun iş veya mesleği seçmeleri önemli ölçüde zorlaşmıştır.
- 3- Yeni gelişmeler ve toplum değişmelerine uygun olarak, eğitimde de eğitim ve okul programları, öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak üzere her geçen gün daha da çeşitlendirilmiş; öğrencilerin bu programları iyi tanıyarak kendilerini gerçekleştirmelerine uygun bir öğrenim programı yapmaları, kendilerine uygun ders, kurs, bölüm programı, eğitici çalışma ve bir üst okul seçmeleri giderek zorlaşmıştır.
- 4- Okullardaki öğrenci kalabalığı şartlarına karşı, eğitimi, bireye yönelik gereksinimlere uygun bir yaklaşım içinde sürdürebilmek için öğrencilerin türlü özellikleri ile tanımaları daha da önem kazanmıştır.
- 5- Gittikçe artan sanayileşme ve modernleşme, aile içindeki ilişkileri geniş ölçüde etkilemiş; genç ve yetişkin kuşak arasında ciddi uyumsuzluklar ve çatışmalar ortaya çıkmıştır.
- 6- Kuşaklar arası çatışmalar sonucundaki uyumsuzluklar, toplumumuzda ve eğitimimizde kişiler arası ilişkilerin sevgi, saygı ve güvene yönelik ilke ve anlayışlara göre düzenlenmesinin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Böylece bireylerimizi kendilerine ve başkalarına saygılı, hoşgörülü, kişiler arası ilişkilerde anlayışlı bir tutumu bulunan insanlar olarak yetiştirmemizin önemi her zamankinden daha çok belirginlik kazanmıştır. Yukarıda özetlenen bu ve benzeri durumlardan dolayı çağdaş eğitim uygulamalarında olduğu gibi rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri Türk Milli Eğitiminin içinde onun ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanı olarak yer almıştır.

Rehberlik Nedir, Ne Değildir?

Rehberlik ne değildir?

- a) Rehberlik çocuğun elinden tutup yürütmek, bütün ihtiyaçlarını karşılamak değildir.
- b) Rehberlik öğrenciyi korumak, her sıkıntıdan kurtarmak, problemlerini çözmek için doğrudan yardım yapma değildir.
- c) Rehberlik öğrenciye öğüt vermek, telkinde bulunmak, tavsiye yapmak değildir.
- d) Rehberlik öğrencilere test uygulamak, anket yapmak, fiş doldurmak dosya tutmak gibi rutin işler değildir.
- e) Rehberlik okulda disiplini sağlama, öğrencileri tehdit etme, kontrol altında bulundurma, onları yargılama işi değildir.
- f) Rehberlik idarenin istek ve arzularını öğrencilere empoze etmek, öğrenci ile okul idaresi arasında aracılık etmek işi değildir.
- g) Rehberlik öğrencilerin devamsızlıklarını incelemek, karne yazmak sekreterlik yapmak değildir.
- h) Rehberlik öğrenciyle ahbablık etmek, sohbet yapmak, dertleşmek değildir.
- i) Rehberlik bilgi vermek, ikna etmek inandırarak ve önderlik ederek çocukların davranışlarını etkilemek değildir.

Rehberlik Nedir?

- a) Rehberlik öğrencinin kendisine yardım etmesi ağırlıklı çalışmalardır.
- b) Rehberlik öğrencinin kendisini tanıması ortaya koyması, kendi kararlarını kendisi vermesi, kendi hayatını kendisi yönlendirmesi ve sonuçlarında sorumlu olması işidir.
- c) Rehberlik isteklilik ve gönüllülüğe dayalı bir yardımdır.
- d) Rehberlikte öğrenci hakkında hazırlanan test, anket, bilgi toplama amaç değil, öğrencilere yardımcı olmak için kullanılan araçtır.
- e) Rehberlikte danışan öğrencilerin özellikleri ne olursa olsun, hasta olarak algılanmaz ve özelliklerine kişiliklerine saygı duyularak yürütülen çalışmalardır.
- f) Rehberlikte ilişkiler tek yönlü olmayıp, rehber ile öğrencinin karşılıklı saygı, hak, sorumluluk işbirliğine dayalı bir etkileşim ilişkisidir.
- g) Rehberlikte öğrenci hakkında edinilen bilgiler açık yakalama, tehdit etme baskı aracı olarak kullanılmayıp gizli ve özel her türlü bilgiler onun en verimli gelişimi için kullanılır ve gizli tutulur.
- h) Rehberlik öğrencinin karşılaştığı veya ileride karşılaşacağı problemler için öngörü kazandırmak, problemlere hazır hale getirmek, çözüm için beceri ve anlayış oluşturmaktır.
- i) Rehberlik bireyin benlik ve kişilik gelişimine yardımcı olmaktır.
- j) Rehberlik disiplin işi değildir. Yalnız öğrencilere her türlü uyumları için, program ve birlikte yaşama, bilmeden hatalara düşmemeye yönelik kurallar hakkında bilgi verilebilir.
- k) Rehberlik öğrencilerin her türlü eğitimi ve gelişimi için uygun ortam yaratmaktır.
- l) Rehberlik sadece sorunlu olan öğrencilerin problemlerinin çözümüne yardımcı olma, onlara bir takım hizmetler sunmayla sınırlı değildir. Önleyici, yönlendirici, uyum sağlayıcı, geliştirici, bütünleştirici, aydınlatıcı fonksiyonlarıyla diğer öğrencilere de hitap etmektedir.
- m) Rehberlik sadece psikolojik danışma değildir, rehberlik aynı zamanda bir kişilik hizmetleri topluluğu olarak sağlık, sosyal kültürel v.b hizmetleri de içermektedir.